

КОДИФІКАЦІЯ ПРАВА УКРАЇНИ XVIII

СТ

Титульний аркуш
рукописного кодексу.
Глухов 1743 р.

ПЛАН

1. «Зібрання малоросійських прав» 1807р. – перший проект цивільного кодексу України.
2. Литовський статут російської редакції 1811р., його зміст і характерні риси.
3. «Звід місцевих законів західних губерній» 1837р. Характеристика його змісту.
4. «Звід законів Російської імперії» редакції 1842р. та його вплив на право України.

«ЗІБРАННЯ МАЛОРОСІЙСЬКИХ ПРАВ» 1807Р. – ПЕРШИЙ ПРОЕКТ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.

«Собрание малороссийских прав» - це був по суті кодекс реально діючих норм цивільного права.

Перша частина викладена в одній книжці під назвою «Собрание Малороссийских прав касательно лиц по данным от присутствия комиссии оглавлениям». У цій частині викладені правові норми, що визначали право-здатність і дієздатність особи, порядок взяття шлюбу, майнові та особисті взаємовідносини подружжя, батьків і дітей.

Друга частина збірника мала назву " Выписка из прав в Малороссии употребляемых, учиненная по руководству на II-е отделение о деяниях". Правові норми систематизовані в таких розділах: "Про дії взагалі", "Про дії особистості", "Про договори", "Про дії недозволені".

Третя частина "Зібрання Малоросійських прав" 1807 р. складалася з трьох книг, що мають аналогічну назву – "Выписка из прав Малороссии употребляемых, учиненная по руководству на III-е отделение о вещах или имени". У цій частині вміщені правові норми, що регулювали майнові від-носини: про володіння і власність, способи набуття права власності, про спадщину, земельне і оброчне право, про давність.

ЛИТОВСЬКИЙ СТАТУТ РОСІЙСЬКОЇ РЕДАКЦІЇ 1811Р., ЙОГО ЗМІСТ І ХАРАКТЕРНІ РИСИ.

Використання III Статуту 1588 року було підтримано виданням у Петер-бурзі в 1810 році на російській мові покажчика до нього під назвою "Ручной словарь, или краткое содержание польских й литовских законов, служащих руководством в судебных тяжбах всякого рода, собранных для употребления в присутственных местах и для пользы частных обывателей коронных и литовских провинций".

В 1811 році було надруковано текст III Статуту на російській і польській мовах.

Статут мав дві частини, 14 розділів, а останні ділилися на параграфи. Він надрукований у такий спосіб: ліворуч подавався польський текст, право-руч – російський.

Статут містив норми матеріального і процесуального права, що фактично діяли в Україні аж до часу, що залишалися чинними в Україні під час реформування місцевої влади й управління до поширення російського законодавства.

«ЗВІД МІСЦЕВИХ ЗАКОНІВ ЗАХІДНИХ ГУБЕРНІЙ» 1837Р. ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО ЗМІСТУ.

У 1830—1833 роках спеціальною групою у складі другого відділу під керівництвом І. Данилевича було підготовлено "Звід місцевих законів західних губерній" (Правобережжя України і Білорусії). У 1838 році проект Зводу було затверджено Державною радою, але законодавчої сили не отримав.

По змісту це був збірник матеріального і процесуального права.

За своєю структурою він складався зі вступу, трьох частин і додатків.

Перша частина - "Закони про стани", була зосереджена в двох книгах і мала 196 статей, в яких розглядалися, головним чином, питання правоздатності осіб різних станів.

Друга частина - "Закони цивільні", в складі п'яти книг включала 947 статей і мала регулювати право власності, зобов'язувальне і сімейне право.

Третя частина - "Закони про судові обряди, про судочинство і про заходи цивільних стягнень". Частина складалася з трьох книг і включала 896 статей. Вони визначали порядок проведення цивільного судового процесу.

«ЗВІД ЗАКОНІВ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ» РЕДАКЦІЇ 1842.

Основу структури Зводу становив поділ права на публічне і приватне, що ґрунтувався на передових західних концепціях, які йшли від римського права. Звід було видано в 15 томах, об'єднаних у 8 книг.

У 1840-1842 рр. на території України, що входила до складу Росії, було введено в дію "Свод законов Российской империи". Це призвело до уніфікації системи джерел права, що діяли в Україні, і виключило застосування норм права, які діяли до цього. Було прийнято рішення зберегти тільки окремі особливості в законах про стани і в цивільних законах. На Правобережну Україну поширювалося виключно російське законодавство. Лише на території Чернігівської і Полтавської губерній законом допускалася дія норм місцевого цивільного права, але лише тих, що увійшли до "Свода законов Российской империи". Таких норм налічувалося 53 з 3979 статей. Вони регулювали спадкові і сімейні відносини.